

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Географічні основи етногенезу»

Компонента освітньої програми – *вибіркова* (5)

Освітньо-професійна програма	Географія
Спеціальність	106 Географія
Галузь знань	10. Природнича географія
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Добинда Ірина Петрівна, к.геогр. н. http://terra.chnu.edu.ua/iryna-petrivna-dobynda/
Контактний тел.	+380994069763
E-mail:	i.dobynda@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2507
Консультації	Очні консультації - вівторок 13.00 - 14.30 (за попередньою домовленістю); Онлайн консультації - четвер 14.40 - 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Утворення та становлення будь якого етносу є важливим і складним питанням, яке вивчають низка дисциплін. Проблема походження народу, тобто етногенез виступає однією із основних проблем для істориків. Проте географічна складова у вивченні етносу займає одне із провідних місць у світовій класичній географії. Адже географічні чинники є значущими як для формування, так і для життєдіяльності етносів, а територія виступає місцем їхньої безпосередньої діяльності. Саме це вказує на важливість вивчення географами дисципліни «Географічні основи етногенезу».

Мета навчальної дисципліни курсу виступає з'ясування специфічного об'єкту і предмету дослідження етнології, її місця серед географічних наук, особливостей та завдань, визначення історичної динаміки етнічних спільностей, простеження взаємодії етносів із ландшафтом, аналіз умов виникнення, чинників розвитку етносів, часового означення їхнього фазового поступу, розгляд історичних і природних передумов постави і подальшої динаміки слов'ян та характеристика етапів розвитку українського етносу.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ЕТНОС ЯК ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ ЕТНОЛОГІЇ. ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ЕТНОСУ	
Тема 1	Етнологія – наука про етнос
Тема 2	Етнос – як системна цілісність і об'єктивна реальність
Тема 2	Взаємодія етносів і ландшафтів у межах етногеоценозів
Тема 4	Природні умови і демографічні аспекти етносу
МОДУЛЬ 2. ЕТНОГЕНЕЗ: ЕТАПИ, ПРОЦЕСИ ТА ВЛАСТИВОСТІ	

Тема 5	Особливості утворення етносів
Тема 6	Пасіонарність та її роль в етногенезі
Тема 7	Розвиток етнічної системи
Тема 8	Характеристика фазової динаміки етносів
МОДУЛЬ 3. ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРИРОДИ. ОХОРОНА ПРИРОДИ В УКРАЇНІ	
Тема 9	Етногенез українського етносу
Тема 10	Слов'яноукраїнська етнічність археологічних культур та початок розвитку українського етносу
Тема 11	Основні школи і концепції етнології

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу «*Географічні основи етногенезу*» залучається низка освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з контурними картами, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: При вивченні дисципліни «Географічні основи етногенезу» рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий письмовий чи тестовий іспит.

2. Для контролю і оцінювання практичних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи.

3. Додатково: звіти, реферати, проєкти (наскрізні проєкти; індивідуальні та командні проєкти; поточний та підсумковий тестовий контроль; іспит.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, написання модульних робіт, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль – іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку.

Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets-koho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Баран В.Д., Козак Д.Н., Терпиловський Р.В. Походження слов'ян. – К.: Наукова думка, 1991.
2. Географічна енциклопедія України: в 3 т. - К.: Укр. рад. енциклопед., 1989-1990. - Тт. 1,2.
3. Географія українських і суміжних земель. - Краків-Львів: Українське видавництво, 1943.
4. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. - Париж-Нью-Йорк: Молоде життя, 1955-1984. - ТТ. 1-10.
5. Заставний Ф.Д. Українські етнічні землі. - Львів: Світ, 1993. - 176 с.
6. Круль В. Краєзнавство: матеріали для практичних і семінарських занять та вказівки до їх виконання / За ред. Я. Жупанського. – Чернівці: Рута, 1998. – 158 с.
7. Круль В.П. Ретроспективна географія поселень Західної України: Монографія. – Чернівці: Рута, 2004. – 382 с.
8. Круль В.П. Краєзнавство: історична географія. Конспект лекцій / За ред. Я.І. Жупанського. – Чернівці: ЧДУ, 1999. – 107 с.
9. Круль В.П. Основи етнології: Навчальний посібник для виконання практичних робіт. – Чернівці: Рута, 2006. – 144с..
10. Нельга О.В. Теорія етносу. Курс лекцій. – К., 1997.
11. Петров В. Походження українського народу. - К.: МП “Фенікс”, 1992. - 192 с
12. Пономарьов А. Українська етнографія. – К.: Либідь, 1994. – 320 с.
13. Пономарьов А. Етнічність та етнічна історія України. – К.: Либідь, 1996. – 272 с.
14. Петров В. Походження українського народу. – К.: МП “Фенікс”, 1992.
15. Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняхів І.Т. Археологія та стародавня історія України. – К.: Либідь, 1992
16. Хоптяр Ю.А. Етнологія: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2005. – 144 с.
17. Юрій М.Ф. Етнологія: Навчальний посібник. – К.:Дакор, 2006. – 360 с
18. Юрій М. Етногенез та менталітет українського народу. – К.: Либідь, 1996. – 272 с.

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Географічні основи етногенезу» висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни

<https://drive.google.com/file/d/1snHmE3jAwj1iwmk6tk5CRFCd98EGmgt4/view>